

KLEINE ZONDAGSVERTELLINGEN.

DE SCHAT IN DEN AKKER

EN

EEN BEROEMDE TIMMERMAN.

TWEE WARE GESCHIEDENISSEN

DOOR

E. GERDES.

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF.

DE SCHAT IN DEN AKKER

EN

EEN BEROEMDE TIMMERMAN.

TWEE WARE GESCHIEDENISSEN

DOOR

E. GERDES.

TE LEIDEN, BIJ A. W. SIJTHOFF.

DE SCHAT IN DEN AKKER.

In het dorpje R. bij L. woonde eene weduwe, die wij Martha zullen noemen. Zij bezat een klein huisje met een tuintje daarachter, en eene weide, waarop zooveel gras groeide, dat zij eene koe kon houden. Deze koe was echter ook schier haar eenigst middel van bestaan. Zij gaf haar melk voor zich en haar eenig kind, een knaapje van negen jaren. Uit den verkoop van de overvloedige melk, alsmede uit het kalf, vond zij de middelen, om in de overige huishoudelijke behoeften te voorzien.

Zij was van vroeg tot laat werkzaam, en verbond met dezen vlijt eene ongehuichelde godsvrucht. Maar ofschoon zij haar best deed om eerlijk door de wereld te komen, was dit voor eene arme weduwe toch uiterst moeielijk. En toen de dure tijd kwam van

het jaar 1847, toen de prijs van het brood steeds hooger werd, en het arbeidsloon even laag; toen was het de arme weduwe niet meer mogelijk, de uitgaven voor het levensonderhoud te bestrijden, en tevens de rente te betalen van eene kleine som, die zij reeds bij het leven van haren man op haar huisje geleend had.

Het waren treurige tijden, de jaren 1847—54, en de arme lieden hadden het zeer bang. De levensmiddelen waren duur en er was niets te verdienen. Menige huisvader, menige huismoeder gingen onder eenen last gebukt, waarvan de rijkere niet het minste denkbeeld hadden; zij konden niet vermoeden, van hoe weinig dikwijls een armoedig huisgezin genoodzaakt was te leven en hoe de zorgen hen ter neer drukten.

De man, aan wien Martha de rente schuldig was, wachtte wel een jaar en nog een jaar, totdat zij eindelijk 20 gulden bedroeg. Toen dacht hij niet langer te moeten wachten en dreigde haar met eene aanklacht voor het gerecht. De weduwe trachtte wel haren schuldeischer tot medelijden te stemmen, door hem haar verlaten toestand voor oogen te stellen, doch dat mocht niet baten.

„Ik heb mij al lang genoeg met schoone beloften

laten afwijzen," zeide hij; „maar wat te veel is, dat is te veel." Gij hadt mij al lang kunnen betalen, als het u ernstig gemeend was geweest. Maar er is geene trouw en geen geloof en geene eerlijkheid meer in de wereld, en een ieder zoekt den andere van zijn zuur verdiend goed te berooven, als hij maar eenigszins daartoe in de gelegenheid is; en gij zijt geen haar beter dan de anderen, gij moogt u zoo vroom aanstellen, als gij wilt. Kort en goed, als ik morgen mijn geld niet heb, dan zal ik weten, wat ik te doen heb."

Door zulke verwijten werd Martha tot in hare ziel bedroefd.

„Ach, Heere!" zeide zij bij zichzelf, toen die harde heer zich verwijderd had, „wat zijn wij arme lieden er erg aan toe. Bij onze ellende moeten wij ons nog allerlei harde woorden laten welgevallen, alsof het ons niet reeds leed genoeg deed, dat wij niet kunnen, zooals wij gaarne zouden willen. Als ik maar wist, bij wien ik eenig geld te leen kon krijgen, om dien harden man te betalen? Maar wie zal in dezen tijd eene arme weduwe iets leenen! Ben ik niet reeds bij dezen en genen geweest, en heeft men mij niet afgewezen?"

Niettegenstaande de teleurstellingen, beproefde zij

nogmaals bij eenige harer kennissen eenig geld te leenen; doch wederom te vergeefs; en haar schuldeischer begon haar dan nu ook gerechtelijk te vervolgen.

De rechter liet Martha komen, gaf haar kennis van de aanklacht en bepaalde eenen tijd, binnen welken zij betalen moest. Was die tijd verstreken, en had zij niet betaald, dan zou hij moeten overgaan, om hare koe te verkoopen, ten einde uit de opbrengst daarvan den schuldeischer te betalen.

„Ik beklaag u, Martha!” zoo eindigde de rechter, „en zou u gaarne verschoonen; maar ik mag niet, en helpen kan ik u ook niet. Ga met God, misschien zult gij het geld nog bijeenkrijgen, en dan zijt gij gered.”

Maar Martha kon het geld niet ter leen krijgen, en de tijd van uitstel was verstreken.

Weenende zat zij op den dag, dat men hare koe zou wegnemen, bij de tafel, met het hoofd tusschen hare handen en peinsde over hare tegenwoordige ellende, en dacht aan haren nood, als haar eenig middel van bestaan zou verdwenen zijn.

Deelnemend stond haar zoontje bij haar; doch zij scheen het niet op te merken en de tranen stroomden over hare wangen.

Toen zeide eindelijk het knaapje: „Maar, lieve moeder! waarom zijt gij zoo treurig? De Heer zal immers wel helpen, zooals Hij reeds zoo dikwijls geholpen heeft.

Bij deze herinnering van het kind, was het Martha alsof een Engel tot haar gesproken had. Zij gevoelde in haar hart, dat het kind gelijk had. Zij herinnerde zich in dit oogenblik de vele bewijzen van goddelijke hulp en uitreddingen, waarover zij zich had mogen verblijden. Was het dan niet eene zonde, aan deze hulp te willen twijfelen, al scheen de nood nog zoo hoog geklommen! Ja, tot den Heer zou zij zich wenden, die gezegd heeft: „Roep Mij aan in den dag der benauwdheid, Ik zal u uithelpen en gij zult Mij eeren.”

Zij zeide haar kind in den tuin te gaan, en stortte haar geprangd gemoed voor Hem uit, Wiens oor nooit gesloten is.

Eene zoete, innige rust doordrong haar, toen zij haar hart ontlast had, en zij gevoelde zich niet meer verlaten, sinds zij haren trouwen Vriend weder opgezocht had. Immers dat is ook de zaligende invloed van den innigen omgang met God door het gebed, dat het onzen geest versterkt en verheft en den druk der aardsche zorgen vermindert.

Het zoontje van Martha hield zich gedurende dezen tijd in het tuintje op. Reeds lang had hij daar de mollengangen nagespoord en ook ditmaal paste hij scherp op, of hij niet een mol kon vangen. Daar bewoog zich de grond, een hoopje aarde werd opgestooten, en een tweede en een derde. Reeds wilde hij naar den schop grijpen, om de mol boven te werpen, maar toen zag hij tusschen de opgeworpene hoopjes aarde iets glinsteren. Hij bukte zich en nam het glinsterende stuk op, een tweede lag er naast. Ofschoon hij die glinsterende, ronde gele dingen niet kende, zoo begreep hij toch, dat zij waarde hadden. Met een blij gelaat sprong hij de kamer in, en riep zijne moeder toe:

„Zie eens, moeder! wat ik daar in den tuin gevonden heb! Goudstukken, en nu kunt gij den man betalen en wij behouden onze koe.”

Martha beschouwde de stukken, en zag dadelijk dat zij veel geld waard waren.

Zij ging met haar zoontje naar het tuintje, liet zich de plaats aanwijzen, waar hij ze gevonden had en groef met de spade nog verder. Zij vond nu nog tien stukken, die even goed bewaard gebleven waren.

O, hoe was onze Martha gerust gesteld! De Heer had haar geholpen, niet alleen voor dit oogenblik, maar voor vele dagen langer. Vreugdetranen biggelden uit hare oogen, zij vouwde de handen en een vurig dankgebed steeg uit haar binnenste naar den Hemel op.

Juist op dit oogenblik traden de gerechtspersonen bij haar in huis, om de koe in beslag te nemen; maar hoe verbaasd zagen zij op, toen zij van Martha vernamen, wat er gebeurd was. De rechter beschouwde het eene stuk na het andere en zeide:

„Ik wensch u geluk, Martha! De koe moogt gij nu reeds behouden en gij zult nog wel wat overhouden. Het zijn echte dukaten, die tegen het einde van den dertigjarigen oorlog geslagen zijn. Mij dunkt, mijne heeren!” zeide de rechter tot degenen, die met hem gekomen waren, „dat wij kunnen heengaan, daar Martha dit goud wel zal verwisselen en hare schuld betalen!”

Toen de heeren zich verwijderd hadden, en Martha met haren zoon alleen was, ontstond er twijfel in haar hart, of zij dat geld ook mocht behouden. Zij ging daarom naar den Predikant van het dorp, om diens raad in te winnen. Deze stelde haar niet alleen gerust, maar beloofde haar tevens de goudstukken op

het voordeeligst voor haar te verwisselen, en zoo ontving zij na eenige dagen honderd gulden voor den gevonden schat.

„Ziedaar, vrouwtje!” zeide hij, „hebt gij nu een aardig sommetje geld, dat u niet slechts uit uwen tegenwoordigen nood helpt, maar ook nog een stuivertje voor menigen volgenden dag zal overlaten. Den Heer, die aan u bij vernieuwing Zijn woord bevestigd en door een diertje uit uwe benauwdheid gered heeft, zij daarvoor lof en dank toegebracht.”

De gelukkige verandering in den toestand van Martha was spoedig in het dorp bekend. Eenige oude lieden wilden weten, dat zij in hunne jeugd nog wel hadden hooren spreken van eenen grooten schat, die in den tuin, en wel onder den appelboom, begraven was geworden en gaven den raad naar dien schat te graven. Doch Martha wilde daarvan niets weten. „De boom,” zeide zij, „geeft mij elk jaar zijnen schat aan appels, en dezen wil ik niet missen voor den onzekeren schat in den grond. De Heere heeft mij gegeven, wat ik noodig had; ik wil Zijne goedheid niet verder verzoeken.”

EEN BEROEMDE TIMMERMAN.

Er wordt wellicht in geen land ter wereld meer gedaan voor de verspreiding van den Bijbel dan in Engeland. Gods Woord wordt door eene Vereeniging, aldaar gevestigd, heinde en verre verzonden, en men kan gerust zeggen, dat de Bijbel door de bemoeiing van dat genootschap thans in alle talen der bekende streken des aardbodems vertaald is. In de laatste vijftig jaren heeft die Bijbelverspreiding ontzaglijk toegenomen, en een der uitstekendste geleerden van Groot-Brittannië, de Hoogleeraar Samuel Lee, bewees der Vereeniging groote en gewichtige diensten, wijl hij den Bijbel in verschillende talen der Aziatische volkeren overbracht.

Deze Samuel Lee was niet alleen een zeer geleerd

professor, maar wat meer zegt ook een vroom christen; een man, die ijverde voor den Heer, en wiens lust het was Hem, waar hij slechts konde, te dienen.

Men kan gerust zeggen, dat Lee niet in de wieg werd gelegd om eenmaal professor te worden. Zijne ouders droegen evenwel het kind reeds vroegtijdig aan den Heer op, en wisten dat al wat Hij met dat kind voorhad, goed en heerlijk was.

Zijn vader was een arm ambachtsman, en dikwijls in zulk een grooten nood, dat hij voor de zijnen nauwelijks zooveel had om hunnen honger te stillen. Het eerste onderwijs genoot de jonge Samuel in de armenschool van het stadje Longnor, waar hij geboren werd. Hij gaf aldaar volstrekt geene blijken van vlijt en ijver, en zijne twaalf eerste levensjaren vlogen heen, zonder dat men vermoedde dat deze knaap nog eenmaal een groot geleerde worden zou. Wel is waar deed hij menigmaal zijn best, maar niet om te leeren; zijn eenigst streven op school was zulke straffen te ontgaan, welke de leerlingen tot meerderen ijver moest aansporen. Toen hij twaalf jaren oud was, werd hij door bemiddeling van den heer Robert Corbett bij eenen timmerman op den

winkel gedaan. De arme Samuel had daar een zeer onaangenaam leven, want zijne functie als „krullejongen” berokkende menige verdrietige behandeling van den kant der knechts, die hem op verschillende wijze kwelden. Dikwijls stond hij ook op het punt deze betrekking vaarwel te zeggen, maar waar dan heen? Zijn vader was gestorven en zijne moeder kon hem in niets ondersteunen. Dikwijls sprak hij met haar over zijn treurig lot, en als de tranen dan langs zijne wangen biggelden, nam de moeder zijne beide handen, vouwde die in de hare en zeide dan: „lieve Samuel! wij mogen niet morren. De Heer heeft het zoo gewild, en wij kunnen niet anders dan gehoorzamen en Hem bidden om kracht. Vertrouw op God, mijn zoon, Hij zal u en moeder nabij zijn!” Deze woorden hadden eenen uitmuntenden invloed op den kleinen timmerman, weshalve hij dan ook besloot te verdragen en te dulden, zoolang als het Gode behaagde.

Op zekeren dag, hij was toen ongeveer zeventien jaar oud, bracht hij zijn schofttijd door in een zeker huis waar hij iets te timmeren had. Een liefhebber van lezen geworden zijnde, vond hij in dit huis een boek, dat hem zeer boeide. Tot zijn leedwezen echter

merkte hij aan den voet van vele bladzijden eenige aantekeningen, die in eene taal gedrukt waren, welke hij niet kende. Weldra deelde men hem mede, dat dit Latijn was, en van dit oogenblik af nam hij het ernstige plan niet te rusten voor hij deze taal kende. Daartoe waren echter boeken noodig en hij had geen geld; want de drie gulden, welke hij wekelijks verdiende, waren nauwelijks voldoende om zijn kosthuis en zijn waschgoed te betalen. Het verlangen naar de kennis der latijnsche taal liet hem evenwel dag noch nacht rust, en hij besloot slechts eenmaal daags iets te nuttigen, om voor de op deze wijze bespaarde stuivers eene Latijnsche spraakkunst te koopen. Dit gelukte en nu studeerde hij met ijver in de uren welke hem overbleven. Niemand hielp hem en hoe gaarne hij ook een onderwijzer gehad had, mocht hij er echter niet aan denken, wijl de kosten te groot waren. Eens werd hij geroepen om eenige herstellingen te maken aan eene Roomsche kerk. De priesters dier kerk kwamen dikwijls daar ter plaatse te zamen, om te beraadslagen over het werk dat er gedaan moest worden. Meest altijd voerden deze het gesprek in de Latijnsche taal. Samuel luisterde met

geopende ooren, en het verheugde hem nu en dan een woord te vernemen, dat hem niet geheel vreemd was. Geloovende dat deze geleerde heeren hem goed op den weg konden helpen, verzocht hij een der priesters hem iets te willen zeggen van eenen regel, dien hij niet goed begreep. Spoedig bleek het hem, dat hij zich alleen op God en de gaven, welke Hij hem geschonken had, moest verlaten; want de priester gaf hem te verstaan, dat het latijn alleen voor de bedienaars der kerk was. Hij leerde en onderzocht met nog meerderen ijver en weldra gelukte het hem ook de grootste zwarigheden te overwinnen. Toen hij negentien jaren oud was, las hij reeds den Bijbel in het Latijn, benevens andere werken, die hem steeds verder hielpen. Wellicht vraagt gij: vanwaar hij al dat geld verkreeg om zich deze boeken aan te schaffen? Gij moet weten dat hij zachtjes aan 's wekelijks meer verdiende, en dat hij slechts één boek tegelijk bezat, want telkens als hij een nieuw werk noodig had, verkocht hij eerst het oude, waarbij hij dan het ontbrekende geld voegde. Langs dezen weg verzamelde hij zich een schat van geleerde werken, niet op de plank der boekenkast, maar in zijn hoofd, want hij

las alles zoo dikwijls tot hij het van buiten kende.

Eindelijk was zijn leertijd bij den timmermansbaas om, en wyl hij nu minder afhankelijk was en ook meer verdienen konde, besloot hij de Grieksche taal te leeren. Hij kocht zich eerst eene Grieksche spraakkunst, daarna andere boeken en weldra een Nieuw Testament in die taal. In minder dan een jaar vertaalde hij reeds het Engelsche Nieuwe Testament gedeeltelijk in de Grieksche taal, en dit zonder de geringste hulp. Kort en tijd hierop legde hij zich ook op het Hebreeuwsch toe, en mocht eerlang het Oude Testament in de oorspronkelijke taal lezen. Ontzettend waren de moeielijkheden, met welke hij te worstelen had. Het aanhoudend studeeren bij het licht eener dunne kaars bracht eene oogontsteking teweeg, waaraan hij veel leed, maar de dorst naar nieuwe kennis deed hem alles geduldig verdragen, en elken avond, wanneer hij vermoeid van het dagelijksche werk te huis kwam, ging hij naar zijn eenzaam dakkamertje in gezelschap van zijne spraakkunst en Bijbels. Nauwelijks had hij het zoover in deze oude talen gebracht, dat hij ze met gemak lezen, vertalen en spreken kon, of hij legde zich ook met ijver toe op de Chaldeeusche,

Syrische en Samaritaansche talen. Denkt eens na, lieve lezers! Een timmermans knecht, die nauwelijks zooveel geld verdiende, om zich te kunnen kleeden en voeden, leerde talen die gij misschien niet eens bij name kent. Zoover kan het volharding en ijver brengen. Hoe vele jongelieden staan bij dezen armen Samuel Lee ten achteren!

In dien tusschentijd had Lee zijn vijftiengste jaar bereikt en ook zijn beroep getrouw vervuld. Men vermoedde niet in het minste dat deze timmermans knecht, die met zijn schootsvel voor en het gereedschap onder den arm langs de straten van Longnoring, iemand was die zeven doode talen verstond. Evenwel had Lee niet alleen gezorgd om zijnen lust naar kennis te bevredigen, maar was er ook op bedacht geweest met der tijd het beroep van timmermansbaas uit te oefenen. Dien ten gevolge schafte hij zich allengskens eenig gereedschap aan ter waarde van *f* 300. Omstreeks dezen tijd werd hij door zijnen baas naar Worcester gezonden om een groot huis te bouwen, en toen hij zag dat zijne studie hem geen do minste voordeelen schonk, besloot hij zijne boeken vaarwel te zeggen en te trouwen. Het ging hem

echter niet voorspoedig en hij was menigmaal blijde een „extra-karrewetje” te verdienen. In dezen komervollen toestand dacht hij weder aan Hem, dien hij in zijne studiën vergeten had. Ach, mijne lieve vrienden, zoo gaat het dikwijls! De grootste geleerden vergeten menigmalen de bron van alle wijsheid. Zij verdiepen zich zóó in hunne wetenschap, alsof zij daaruit alleen leven en zaligheid ontvangen. Onze Lee dan dacht weder aan God en aan die uurtjes, toen hij bij zijne lieve moeder in het donkere achterkamertje hunner woning zat. Toen vielen hem ook de woorden in, welke die moeder eenmaal tot hem zeide: „Vertrouw op God; Hij zal u nabij zijn, indien gij Hem aanroept.” Samuel viel op zijne knieën, bad om hulp . . . en de Heer verhoorde het gebed, maar op eene wijze, die u zekerlijk zeer wonderbaar zal schijnen. Het huis namelijk dat hij voor zijn baas bouwde, brandde tot den grond toe af, en wat voor hem het ongelukkigste was, al zijne duur verdiende gereedschappen werden door de vlammen vernield. Nu was Lee geheel arm, en er was niemand in de gansche stad, die zich over hem ontfermde. Zoo wil het de Heer ook juist, want

Hij kan, en wil, en zal in nood,
 Zelfs bij het naadren van den dood,
 Volkomen uitkomst geven.

Van middelen en gereedschappen ontbloot, kon hij zoo spoedig geen anderen baas vinden. Maar hij moest toch leven met zijne vrouw. In den uitersten nood bracht hem de Heer op de gedachte, het timmermanshandwerk te laten varen, en te beproeven of hij niet door les geven in de doode talen zijn brood kon verdienen. Hij vervoegde zich te dien einde bij denzelfden heer Corbett, die hem eene plaats op de armenschool bezorgd had, en die middelerwijl tot eene hooge kerkelijke betrekking gestegen was. Deze heer zette groote oogen op, toen de timmermansknecht hem in het Grieksch aansprak, in het Latijn vertelde dat hij arm was, en hem in het Hebreeuwsch beduidde dat hij gaarne wilde les geven. En toen nu Corbett tot zijne niet geringe verbazing vernam dat Lee nog verschillende andere talen kende, sloeg hij hem op den schouder en ziede: wees welgemoed, ik zal voor u zorgen. Eenige weken later werd hij onderwijzer te Shrewsbury, waar hij nog gelegenheid vond Mathesis, Duitsch, Fransch, Italiaansch, Arabisch en Perzisch te leeren.

Slechts korten tijd bleef hij in deze stad, want hij werd weldra aangesteld als Professor in de Oostersche talen aan de Hoogeschool te Cambridge. Daar gevoelde hij zich juist aan zijne plaats, en in die stad besteedde hij al zijne gaven tot eer van Hem, die dien man uitgekozen had om Zijn Woord in verschillende vreemde talen te overzetten.

Hoe wonderlijk zijn de wegen des Heeren toch! Een kist met gereedschap verbrandt, en de arme timmerman, die daardoor in den uitersten nood komt, wordt een der krachtigste werktuigen om den Bijbel onder verschillende natiën en volken te verspreiden.

